

CUPRINS

Introducere

Opțiunea imanentistă în rezolvarea problemei ontologice 9

1. Ontologie, fenomenologie și dialectică

- a. Fenomenologia ca metodă de proiectare ontologică 15
- b. Dialectica și proiectarea ontologică 17

2. Concepția științifică despre univers și concepția filosofică despre lume

- a. Materialism și idealism în conceptualizarea filosofică 22
- b. Pozitivism și existențialism în constituirea concepțiilor filosofice 25
- c. Antropocentrism și teocentrism în conceperea filosofică a lumii 27
- d. Complementaritățile univers-universal și umanism-raționalism
în conceptualizarea filosofică asupra lumii 29

3. Materialismul dialectic – soluție ontică a explicării de ansamblu a universului

- a. Materialismul dialectic – modalitate filosofică de interpretare
a universului natural 33
- b. Idealismul dialectic – modalitate filosofică de interpretare
a universului social-uman 35
- c. Controverse asupra funcției metodologiei dialectice în interpretarea
vieții sociale și inconsistența materialismului istoric 38

4. Ontologia socială *versus* materialism istoric

- a. Determinismul complex al devenirii vieții sociale 42
- b. Fundamentele ontologice ale determinismului vieții sociale 46

5. Realitatea ca obiect subiectivat

- a. Interpretarea dialectică a conceptului de realitate 49
- b. Cunoașterea ca proces de subiectivare a obiectului. Metafizică
și ontologie în abordarea realității 51

6. Ec-sistență și existență în structurarea umanului	
a. Ec-sistența – condiție de instituire și de manifestare a umanului	54
b. Direcții de acțiune în vederea menținerii omului în deschidere spre transcendent	60
c. Ec-sistența ca premisă a instituirii condiției umane	64
7. Existență și esență în structurarea umanului	
a. Unitatea dintre esență și existență. Nevoia omului de universalizare ...	67
b. Omul ca existență deschisă spre esențializare. Omul perfect și omul perfectibil	70
8. Omul – „centru al universului” și condiție a inserției ființei în existență	
a. Omul ca instanță superioară a devenirii universului și agent al instituirii universalului	72
b. Sensurile situației omului în ipostază de „centru” al universului	75
c. Omul ca ființă demiurgică în univers	77
d. Modelul creștin al unității dintre universal și individual, dintre esență și existență	78
9. Homo humanus și homo animalis	
a. <i>Homo humanus</i> ca ființare ontic-ontologică, demiurgică și singulară în univers	80
b. Echilibrul între <i>Homo humanus</i> și mediul său natural și valoric de existență – condiție a conservării ființării lui ca specie a universului ..	83
c. Limite și deschideri actuale în direcția conservării existențialității lui <i>Homo humanus</i>	85
10. Devenirea – condiție existențială definitivă a umanului	
a. Omul ca produs și factor al devenirii	88
b. Transcendentul ca produs (prin om) al devenirii universului material și temei al devenirii universului uman	90
11. Sinele și altul	
a. Sinele uman și sineitatea ca modalități de situare a ființei umane generice în transcendent	94
b. Altul și alteritatea situate în imanent	97

12. Realizare umană

- a. Conceptul de realizare umană. Condiționare și sensuri ale conceptului .. 100
- b. Trepte ale procesului de realizare umană și diferențieri în structurarea acestui proces 102
- c. Deschiderea spre transcendent și conștientizarea omului că este subiect și agent al acestor dimensionări ale procesului de realizare umană 105
- d. Securizarea individuală și colectivă – dimensionări ale procesului de realizare umană 107

13. Existență socială și ființare umană

- a. Dependența existențialității socialului de ființarea umană 111
- b. Fără om, societatea lui (umană) nu există 113
- c. Modalitatea în care societatea românească actuală (nu) condiționează personalizarea și realizarea umană 115

14. Nevoia omului de absolut, de universal și de sacru

- a. Absolutul ca universal; inexistența absolutului în univers și nevoia omului de absolut 117
- b. Dăruirea pentru comunitate ca deschidere spre universal și absolut .. 120
- c. Trăirea în devianță ca modalitate de închidere a accesului spre universal și cădere în animalitate 121
- d. Neantizarea – cale a ieșirii omului din universal și eliminare a nevoii sale de absolut 121

15. Limba ca mijloc de esențializare și transcendere, ca modalitate de a fi a omului

- a. Limba ca factor generativ în geneza și dinamica umanului 125
- b. Nevoia de codificare normativă în structurarea și funcționarea eficientă a limbajului 126
- c. Mijlocirea de către limbaj a cunoașterii ostensive și discursive 127
- d. Funcția de esențializare a limbajului 128
- e. Transcenderea ca modalitate de exercitare a limbajului 130
- f. Limba ca mod de a fi al omului 130

16. Suveranitate și mândrie umană

- a. Suveranitatea ca sentiment, drept și principiu de realizare umană 133
- b. Niveluri și gradualitate în exercitarea suveranității 136
- c. Mândria – sentiment și modalitate de realizare umană individuală și comunitară 137

17. Solidaritate umană și coeziune comunitară	
a. Solidaritatea ca trăire colectivă și mod de socializare	140
b. Coeziunea comunitară și omogenizarea socială	141
c. Întemeierea ontologică a solidarității și coeziunii comunitare	142
18. Emancipare și demnitate umană	
a. Emanciparea ca modalitate a afirmării omului ca om și factor al realizării de sine	144
b. Demnitatea ca mijloc al personalizării și criteriu al trăirii în autenticitate	146
19. Onoare și credință	
a. Onoarea și respectul de sine	150
b. Credința ca nevoie de certitudine și modalitate de realizare umană ...	152
c. Credința religioasă și credința laică	153
20. Libertatea ca modalitate a deschiderii existențiale și proiectării ființei	
a. Libertate, răspundere, responsabilitate – condiții ale existenței umane	156
b. Libertatea – condiție a proiectării ființei	158
c. Libertatea ca modalitate realizatorie pentru om și expresie a autodeterminismului uman	159
d. Libertate și creație existențială	161
21. Teism și ateism în abordarea transcendentului	
a. Ateismul ca soluție științifică în abordarea universului	163
b. Ateismul umanist ca soluție filosofică în abordarea lumii umanului	165
c. Dumnezeu sau ființa în sine există numai în lumea omului	166
d. Ateismul umanist în opoziție cu teismul și cu ateismul nihilist	167
În loc de încheiere	
Transcenderea ca mijloc de umanizare	170

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2009
Editură acreditată de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării
prin Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TUDOSESCU, ION

Transcendental în imanent / Ion Tudosesuc. – București,
Editura Fundației *România de Mâine*, 2009
ISBN 978-973-163-462-3

1

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice,
este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv
autorului/autorilor*

Redactor: Octavian CHEȚAN
Tehnoredactor: Marcela OLARU
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 24.06.2009; Coli tipar: 11
Format: 16/70×100

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara nr. 58, București, Sector 6
Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: editurafrm@yahoo.com